عدم پذیرش قول مصحفی در قرآن

شاگرد: اتفاقا برخی می‌گویند چون نقطه نبوده باعث شده هر کسی هر طور می‌خواهد بخواند.

استاد: اصلا ً حرفهای عجیب و غریبی میزنند. به تازگی یک صفحه‌ای ایجاد کرده‌ام، نگاه کنید؛ اخذوا تعلم القرآن من المصحفیین. اصلا ً این معروف بود. می‌گفتند برخی قرآن را برداشته‌اند و از روی آن می‌خوانند. اینها غلط می‌خوانند. باید سماع باشد. باید نزد استاد برود. مانند حمام راویه. او خیلی کثیر الاطلاع بود. هزار هزار هزار شعر بلد بود. قرآن را همه بلد بود اما از روی مصحف می‌خواند. یعنی از استاد نشنیده بود. آن ابوبکری هم که تصحیف نوشته، تصحیفات او را نقل می‌کنند که به چه صورت می خوانده. صحفی دارید و مصحفی؛ صحفی را حاج آقا زیاد می‌فرمودند؛ الآن که من رسیده‌ام می‌بینم که اصطلاح بوده.

حاج آقا زیاد می‌فرمودند بین حضرت و عبد الله بن حسن که بزرگ بنی هاشم بود صحبت از علم شد[1]. گفت «انا اعلم منک، اشجع منک»؛ اوصاف خودش را گفت و به امام عرض کرد که من از شما اعلم هستم. حضرت هم فرمودند جدت پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله این قدر بنده آزاد کرد، اسم دو نفر ای ده نفر از آنها را بگو. او هم که بلد نبود. اول گفته بود که من اعلم هستم. اما یک مسأله تاریخی ساده‌ای که باید بداند هم بلد نبود. به حضرت جواب داد «انت رجل صحفی». چون مشهور بود ائمه چیزهایی دارند که دیگران ندارند و از آنها است که اینها را می‌دانند. خود ائمه علیهم‌السلام هم مانع نداشتند، وقتی فضایی بود به اسباب عادیه هم مستند می‌کردند. اما اینجا حضرت یکی آیه خواندند –حاج آقا با چه بیان زیبایی می‌فرمودند- تا عبد الله بن حسن به حضرت «انت رجل صحفی» گفت، حضرت فرمودند «نعم صحف ابراهیم و موسی»! بله، این جور صحفی هستم.

لذا می‌گفتند «اخذوا الحدیث من الصحفی و القرآن من المصحفی»؛ یعنی همینطور باز کند و بخواند. از آن پرهیز می‌دادند. این نکات را کنار هم بگذارید؛ در مقدمه القرائات سیاری روایتی را آورده‌ی که حضرت فرمودند «انما الاختلاف یجی من قبل الرواة، إن القرآن كان مكتوبا في الجريد والأدم وكان الناس يأتون فيأخذون منه[2]»، اختلاف رواة را به این نسبت داده‌اند. یعنی دقیقا ً همین کار مصحفیین است. یعنی مصحف را نقاشی می‌کردند و بعد می‌آمدند و می‌خواندند. از استاد نگرفته بودند و نشنیده بودند. بلکه همانطوری که خودشان می‌خواندند بود. چیزهای خیلی خنده‌داری هم هست؛ من گفتم بخوانم اما دیدم وقت نیست. خودتان مراجعه کنید. کتاب التنبيه على حدوث التصحيف؛ کتابی است که برای قرن سوم است. این تصحیفات را ذکر می‌کند.

روایت سیاری به ضمیمه مصحفی را عرض می‌کردم. اینها دال بر این است که در فضایی که حضرت فرمودند «انما الاختلاف یجی من قبل الرواة» و بعد هم می‌گویند «کان فی الجرید»، به معنای همین «اخذوا اختلاف المصحفیین» است. لذا معلوم می‌شود که گسترده بوده، می‌گفتند و مردم هم می‌شنیدند، درحالی‌که باید سند داشته باشد و از استاد شنیده باشد؛ ان القرائة سنة متبعة. اینطور نیست که هر کسی خود بخواند. یعنی اختلاف روات ناظر به سنت و سند و اینکه

استاد بگوید نبود. بلکه فضای گستردهای بود که بعداً محو شد. یعنی آنها دیگر از بین رفت.بعضی از چیزها هم در کتاب آقای فضلی بود که میخواستم امروز بگویم اما وقت گذشت.

شاگرد۲: آیا «انما الاختلاف» نمیتواند ناظر به تلقی اشتباه از حدیث «سبعة احرف» باشد، یعنی در اصول بر آنچه که تسهیل داده شده است در حدیث سبعة احرف، قرائت کنند .

استاد: الآن قرائت میگویند اما باید از آن بحث کنیم که آیا اختلاف قرائت میتواند در عقائد باشد یا نه. ان شالله به آن میرسیم.

شاگرد: منظور اصول و حرکات است.

استاد: در اصول هم به سماع ملتزم بودند.

شاگرد: بله ولی احتمال دیگر در حدیث سبعة احرف این است که مردم به این صورت تلقی داشتند که تسهیل داده شده در اصول.

استاد: منظور شما همان حرف ابن حاجب است. ابن حاجب میگفت فرش ها همه متواتر است. اما در نحوه ادا مختلف هستند. ان شالله وقتی به حرف ابن حاجب رسیدیم بررسی میکنیم.

شاگرد: یعنی این حدیث نمیتواند ناظر به اینگونه از اختلافات باشد؟ مثلاً در بین قرائات، قرائت شاذه داریم. قرائت شاذه میتواند از این سنخ باشد؟

استاد: برداشتی که من از دو-سه روایت «انما الاختلاف یجی» دارم، این است که لحن امام علیه‌السلام و برخورد امام علیه‌السلام با این اختلاف منفی است. یعنی میخواهند بگویند این اختلافی است که خوب نیست. باید با همین ادبیات جلو برویم. آیا کسی که ادا و لهجه اش به این صورت است، اختلاف مذموم میشود؟ به این صورت میخواند، او با لهجه یزدی میخواند اما دیگری با لهجه قمی میخواند. نمیتوان گفت که این مذموم است. من این حدیث « انما الاختلاف » و اینها را گذاشته‌ام که بعداً وارد شوم. اگر الآن وارد شوم بعضی از خصوصیات آن لوث میشود.

---

[1]الكافي (ط - الإسلامية)، ج۸، ص: ۳۶۳

[2]القراءات-أحمد بن محمد السياري ص۷

بازبینی #3
ایجاد شده 4 آوریل 2024 12:31:16 توسط ... .
به روزرسانی شده 16 مه 2024 12:11:12 توسط ... .